כאילא ביבנה שהתירו לו א) א)(ביבנה) חכמים להיות נוטל ארבע איסרות לבהמה דקה וששה לגסה בין תם ובין בעל מום: גמ' מ"ט האי נפיש טירחיה והאי לא נפיש טירחיה: בין תם ובין בעל מום: בשלמא בעל מום משום דקא שרי ליה אלא תם אמאי דא"כ אתי למיחשדיה ואמרי האי בעל מום תם הוא והאי דקא שרי ליה משום אגרא אי הכי תם נמי אמרי בעל מום הוא והאי דלא קשרי ליה סבר כי היכי דלשקול אגריה זימנא אחריתי ב) אחד זימנא תקינו ליה רבנן תרי זימני לא תקינו ליה רבנן:

מתני' ג) הנוטל שכרו לדון ב דיניו בטילים להעיד ג עדותיו ג) בטילין להזות ד ולקדש מימיו מי מערה ד) אפרו אפר מקלה אם היה כהן (א) מטמאהו מתרומתו מאכילו ומשקו וסכו ואם היה זקן מרכיבו על החמור ונותן לו שכרו כפועל ה): גמ' מנהני מילי אמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא ו ראה למדתי אתכם ו) ז) וגו' מה אני ח בחנם אף אתם בחנם תניא נמי הכי כאשר צוני ה' אלהי מה אני בחנם אף אתם בחנם ומנין שאם לא מצא ח) בחנם שילמד בשכר תלמוד לומר ב אמת קנה ומנין שלא יאמר כשם שלמדתיה בשכר כך אלמדנה בשכר תלמוד לומר אמת קנה ואל תמכור: להזות ולקדש מימיו מי מערה ט) אפרו אפר מקלה: ורמינהו י) המקדש י במי חטאת באפר חטאת הרי זו מקודשת אע"פ שהוא ישראל אמר אביי לא קשיא כאן בשכר הבאה ומלוי כאן בשכר הזאה וקידוש דיקא נמי דקתני הכא להזות ולקדש והתם קתני המקדש במי חטאת ובאפר חטאת שמע מינה: אם היה כהן ט) מטמאהו מתרומתו כו': איהו גופיה היכי אזיל י) לבית הפרס דרבנן דאמר רב יהודה אמר רב כ) מנפח ל אדם בית הפרס והולך ורב

רש"י

כאילא. הדר ביבנה דמסיד הוא ולא נחשד בכך: בין. אמר להם יא) מום קבוע והיה הוא רגיל ליטול כל שכרו: גמ' מאי טעמא. לדקה ד' איסרות ולגסה ששה (ב): גסה נפיש טירחיה. להעליכו לארץ לכפותו ולראות מומו: אלא תם. כי אמר להו מום עובר הוא אמאי שקיל אגרא הא לא מהני ליה מידי דמיסר קאסר ליה: דא"כ. דלא שקיל אגרא אתי למיחשדיה כי אמר בעל מום הוא: תרי זימני לא תקינו ליה רבנן. דכי הוה אמר תם הוא הוה שקיל אגריה וכי יב) מייתי ליה לקמיה כמה זימנין לא שקיל מידי הלכך ליכא חשדא: מתני' להזות. מי חטאת: לקדש. לערב אפר חטאת במים חיים אל כלי: אפר מקלה. יג) כשאר אפר בעלמא. כל אפר קרוי אפר מקלה: אבל אם אותו רואה בכורות או הדיין או העד או המזה והמקדש כהן וזה המוליכו עמו מעבירו במקום טומאה שאין דרך אחר יד): (ג) מטמאהו מתרומתו. ומפסידו שצריך לקנות חולין ולאכול ודמי חולין יקרים מדמי תרומה שהחולין ראוין לכל ותרומה אינה ראויה אלא לכהנים: מאכילו. זה המוליכו טו) ומשקו וסכו: ונותן לו שכרו כפועל. ובגמרא [ע"ב] מפרש מאי היא שלפי מה שהוא מפסידו נותן לו: גמ' מנא ה"מ. דאין נוטלין שכר על הוראה ותלמוד תורה טז) שילמד: אמת. תורה: הרי זו מקודשת. אלמא יכול ליתן יז) שכר דאי לא כמאי מקדש להו: אע"פ שהוא ישראל. ואפי' זה יח) ישראל דכהנים רגילין בהזאה ובקידוש: שכר. הבאת האפר שילך ממקום רחוק לירושלים להביא האפר: ושכר מילוי. המים מאי למישקל דאגר טירחיה שקיל (ד) ולא הכשר יט) המצוה: כאן שכר הזאה וקידוש. שהיא (ה) יז) היא הכשר מצוה לא שקיל: במי חטאת. דמשמע מילוי המים ובאפר איכא לאוקמא בהבאת אפר: היכי אזיל. הא קעבר אלנפש לא יטמא (ויקרא כא): בבית הפרס. דאינו מוזהר מליך בו: לדרב יהודה כ) מנפח אדם בית הפרס והולך. דעצם כשעורה מטמא במגע ובמשא ולא באהל וכי מנפח ליה מדחיא יט) מקמיה ולא נגע ביה ומיהו בתרומה לא מצי אכיל דאמרינן בחגיגה בפרק חומר בקודש (דף כה:) בודקין לעושי פסח ואין בודקין לאוכלי תרומה והיא בודקין מפרש התם דנהכן בדיקה דבית הפרס קאמר: ע) בית הפרס שנידש. שדשוהו בני אדם ברגליהם טהור שאי אפשר לעצם כשעורה שלא יהא נידש ברגל ובית הפרס אין בו שום ספק אלא משום עצם כשעורה דבית הפרס היינו שדה שנחרש בו קבר: אי נמי בשאר טומאה. טימאו להאי כהן כגון נבילות ושרצים שאינו מוזהר עליהן מליגע: כפועל

תוספות

תרי זימני לא תקינו ליה רבנן. וא"ת אכתי אמרי האי תם הוא והאי דשרי ליה לפי שאינו רוצה לטרוח פעם אחרת וי"ל שלא חיישינן חכמים כ) לראות פעם אחרת אלא דאם ראוהו דאין יכול ליטול עליו שכר ועוד דבזה לא יחשדוהו לעולם שיתיר את האיסור כדי להנצל מטורח כא) של פעם שניה:

הנוטל שכרו לדון דיניו בטלים. והא כב) דתנן מטעה הדיין שנוטל שכר לדון אלא שדיניו דין מפרש בפרק בתרא דכתובות כג) (קה.) באגר ד) בטלה (ו) דמוכח שרי:

מה אני בחנם כו'. וא"ת ושחד לא תקח דכתב רחמנא (שמות כג) למה לי ואי לאו פירכא היא דתרי מילי נינהו כדמוכח בריש פ' בתרא דכתובות (דף קה.) דבתורת אגרא היינו שכר טרחו ובתורת שוחד היינו כד) להשתדל לדונו יפה ולהפוך בזכותיה כדאמר התם אפי' לזכות את הזכאי ולחייב את החייב ואין לתמוה על דייני גזירות שבירושלים שהיו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה דבלאו טעמא דאגר בטלה דמוכח שרי התם כיון דכל עסקם היה על זה ולא היו עוסקין בשום מלאכה שעל כרחם צריכין להתפרנס ומה שנוהגין עכשיו ללמוד תורה בשכר אם אין לו במה להתפרנס שרי ואפי' יש לו אם הוא שכר בטילה דמוכח שמניח כל עסקיו ומשא ומתן שלו מסתברא דחשיב כה) מוכח יותר מקרנא דהוי חמרא ושקיל זוזא ועוד בקטנים שרי מטעם כו) שימור ושכר פיסוק טעמים כדמוכח פרק אין בין המודר (נדרים לז.):

המקדש במי חטאת ואפר חטאת הרי זו מקודשת אע"פ שהוא ישראל. פי' הקונטרס דחוק שפירש דנקט אע"פ שהוא ישראל כז) דכהנים רגילים בהזאה ובקידוש ואומר ר"י דעיקריה נקט משום רישא דקתני כח) ברישא פ"ב דקידושין (דף נח.) המקדש בתרומה ומעשרות ובמתנות במי חטאת ואפר חטאת כו': היכי אזיל לבית הפרס דרבנן דאמר רב יהודה כו'. משמע כט) על ידי ניפוח שרי ליל להעיד אבל מ"מ טמא הוא כדקתני מטמאהו מתרומתו וקשיא מכאן לפירוש ר"ת דמפרש דניפוח מועיל לכל דבר משום דקשיא ליה אהא דאמרינן בפסחים בפ' האשה בסופו (דף צב.) ל) בית הפרס לא העמידו דבריהם במקום כרת כדתנן (ז) במס' אהלות (פי"ח מ"ד) ושוין שבודקין לעושי פסח ואין בודקין לאוכלי תרומה מאי בודקין אמר רב יהודה מנפח כו' והשתא מאי קאמר מאי בודקין והלא הבדיקה מפורשת שם במשנה דקתני סיפא ולנזיר ב"ש אומרים בודקין וב"ה אומרים אין בודקין כיצד הוא בודק מביא את העפר שהוא יכול להסיטו ונותן לתוך לא) (ח) ס)נפה שנקביה דקין אם נמצא שם עצם כשעורה טמא ועוד דמשמע דוקא לעושי פסח מהני ניפוח והא אפי' לשאר מילי נמי מהני כדאמר בפ' בכל מערבין (עירובין ל:) לא)ג)לכהן בבית הקברות דאמר רב יהודה כו' ואומר ר"ת דלא גרים מאי בודקין אלא גרס אמר רב יהודה כו' ומילתא באפי נפשה היא ומועיל ניפוח לכל דבר אבל בדיקה לג) של משנה לא מהניא בשום מקום אלא לעושי פסח ויש לפרש הא דשמעתין לפירוש ר"ת דמטמאהו מתרומתו היינו שהולך בלא ניפוח והכי קאמר היכי אזיל ומשני בבית הפרס דרבנן דאמר רב יהודה כו' מדרב יהודה קא מייתי לג) דמוכח דאיסור בית הפרס לאו דאורייתא אלא מדרבנן (ט) משרו לכל דבר בניפוח לד) כן פירש"י ס)(וכן) בסוף פ"ב דכתובות (דף כח:) גבי אלו נאמנין להעיד בגדלן מה שראו בקטנן ולפי זה היה מותר בלא ניפוח בכל מצות כמו להעיד וקשיא דלא משמע הכי בפ' מי שהוציאוהו (עירובין מז.) מדנקט ללמוד תורה ולישא אשה ולדון ולערער בין העובדי כוכבים מפני שהוא כמציל מידם משמע דוקא הני שהן מצות לה) כדמשמע במגילה (דף כז.) דאמרינן ללמוד תורה ולישא אשה שאני דאמר לו) גדול תלמוד תורה כו' לישא אשה לא לתהו בראה כו' או משום כבוד הבריות כדאמר בפ' מי שמתו (ברכות יט:) וי"ל דלעולם ה"ה לכל המצות והא דנקט ללמוד תורה משום דפליגי התם היכא דמוצא ממי ללמוד ולישא אשה נקט אע"פ שמוצא אשה בא"י ובשאלתות דרב אחאי מתיר ליטמא בבית הפרס לכל המצות כמו לצאת לקראת מלכים ומפרשים מה מילוק (י) בין נזיר ועושה פסח לשאר מצות דלענין פסח הולך